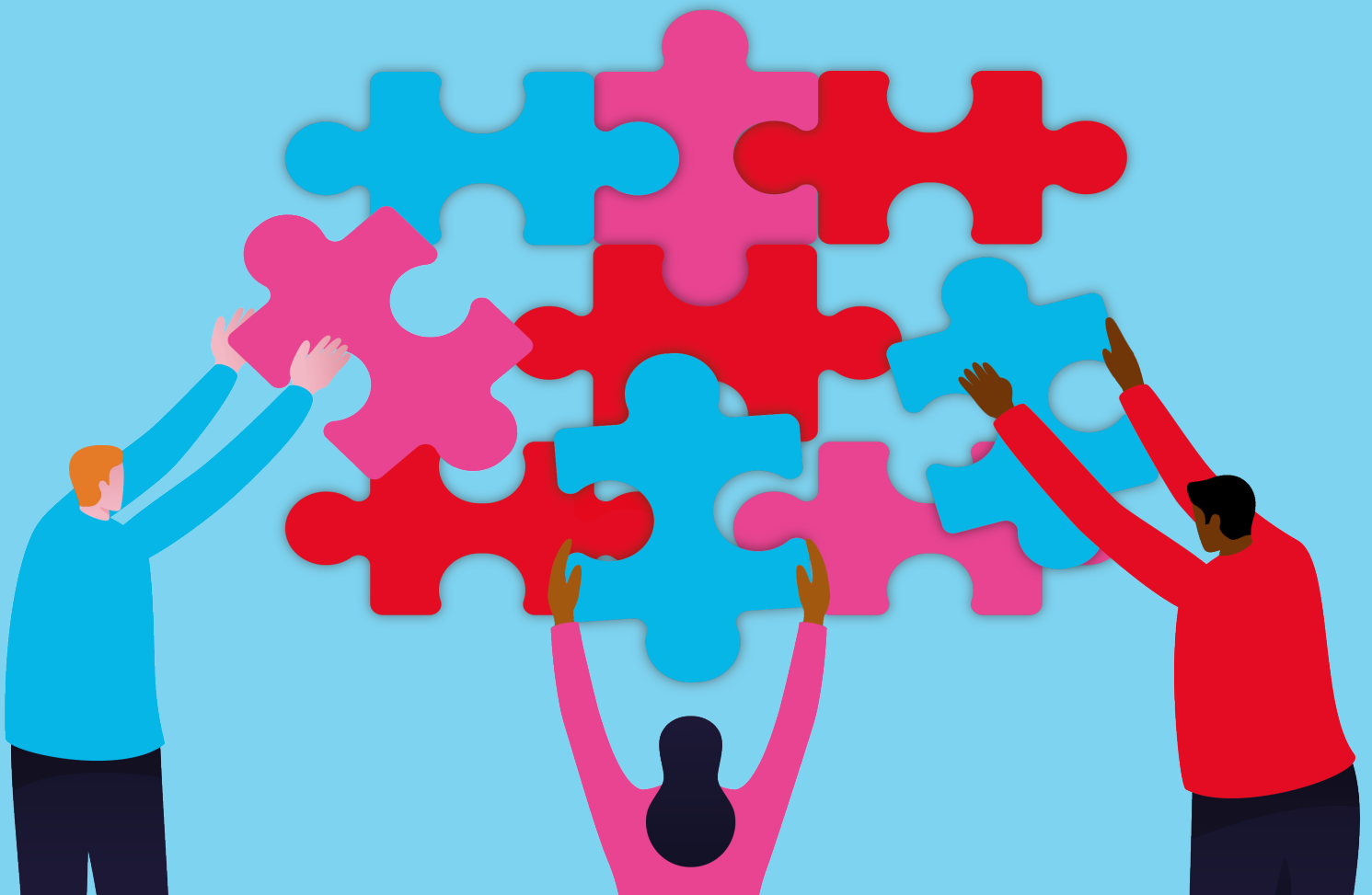

TILL POLITIKER
PÅ NATIONELL,
REGIONAL OCH
KOMMUNAL
NIVÅ

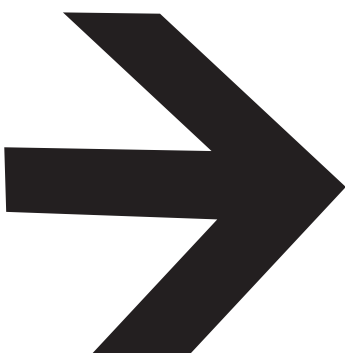
DANSPLAN SVERIGE

– en uppmaning att skapa hållbara
strukturer för danskonsten i hela landet

Skrivelsen *Dansplan Sverige – en uppmaning att skapa hållbara strukturer för danskonsten i hela landet* tar sitt avstamp i det nationella möte som den 19 mars 2021 samlade närmare 200 deltagare från dansfältet för att samtala om den samtida dansens framtid i Sverige.

Dansplan Sverige har initierats av Dansnät Sverige, Danscentrum Sverige och Riksteatern för att visa på behovet av olika insatser för en hållbar utveckling inom dansområdet. Förutom underlaget från samtalen under det nationella mötet har en referensgrupp med geografisk spridning och genrebredd bidragit med synpunkter och erfarenheter till skrivelsen.

Vi föreslår en utbyggd konstruktiv samverkan mellan stat, regioner, kommuner och danskonstens företrädare. Det behövs kontinuitet i den konstnärliga dansen och därför behöver det offentliga, på alla nivåer, tillsammans med dansfältets aktörer skapa bättre förutsättningar. Låt oss samråda om hur vi gemensamt kan förmera dansen i landet!

Vi bjuder därför in till ett uppföljande nationellt möte 2022 med dansfältets aktörer för att fortsätta samtalet och fördjupa dialogen. Till mötet bjuds företrädare för kommuner, regioner och stat samt kulturinstitutioner från andra konstområden in.

Med vänlig hälsning

CARINA NORÉE, Verksamhetsledare, Dansnät Sverige

AMY FEE, Verksamhetsledare, Danscentrum Sverige

MIA LARSSON, Danschef, Riksteatern

På Danscentrum Sveriges hemsida finns ett stort material samlat, bland annat anteckningar från det nationella mötet samt tidigare utredningar och rapporter om dansfältets förutsättningar.
<https://www.danscentrum.se/dansplan-sverige>

DANSNÄT SVERIGE är ett fristående nationellt nätverk där dansscener, institutioner, regionala dans- och musikverksamheter samt kommunala och regionala kulturförvaltningar som samverkar för att stärka och bygga nationella strukturer för den samtida danskonsten.

DANSCENTRUM SVERIGE är en centrumbildning för den fria professionella samtida danskonsten i Sverige. Verksamheten har fyra självständiga regionala organisationer som driver daglig träning, anordnar kompetensutveckling och förmedlar medlemmarnas verksamheter till arrangörer och publik.

RIKSTEATERN är en folkrörelse som består av 225 lokala riksteaterföreningar spridda över hela landet samt 21 regionala riksteaterföreningar. Visionen är att nå ut med scenkonst till hela Sverige. Riksteatern rymmer såväl produktion och egna turnéer samt produktionsresidens för landets fria danskonstnärer liksom danskonstnärlig utveckling genom regionala dansresidens. Cullberg är ett nationellt och internationellt repertoarkompani som möter publik i Sverige och utomlands.

DANSPLAN SVERIGE

– en uppmaning att skapa hållbara
strukturer för danskonsten i hela landet

”Danskonsten är en expansiv konstform med en bredd av stilar och uttrycksformer. Danspubliken växer och unga har idag lika nära till att konsumera och tolka rörelse som att lyssna på musik. Om infrastrukturen förstärks kan danskonsten nå och engagera en ännu större publik och många deltagare i hela landet. Strukturer som förmedlar offentligt finansierad danskonst måste därför utvecklas och etableras.”

Dansplan Sverige har tagits fram i en samrådsprocess. **Danscentrum Sverige, Dansnät Sverige** och **Riksteatern** samlade i mars cirka 200 producenter, arrangörer, dansare och koreografer i ett nationellt möte om danskonstens möjligheter och utvecklingsbehov. Denna skrivelse utgår från de förslag och resonemang som lyftes under mötet. Därtill har en referensgrupp med geografisk spridning och genrebredd bidragit med synpunkter och erfarenheter.

Nationella möten kring en *Dansplan Sverige* inleddes 2019 efter att brister på hållbara strukturer inom dansfältet diskuterats under flera år och belysts i utredningar både på statlig, regional och kommunal nivå. Sedan dess har även Coronapandemins påverkan på kultursektorn synliggjort dansområdets utsatthet på flera nivåer, bland annat dåligt anpassade trygghetssystem och svag infrastruktur.

Flera av de åtgärdsförslag som finns i denna skrivelse finns också i den nya statliga utredningen *Från kris till kraft – Återstart för kulturen* och tillsammans skapar de en tydlig bild av dansfältets möjligheter, utmaningar och behov.

BAKGRUND

Danskonsten erkändes som ett eget konstområde i Sverige i slutet av 1990-talet och var därför inte med om den utbyggnad som skedde inom andra konstområden under 1970- och 80-talen. I flera utredningar har staten identifierat dansfältets behov och insatser har gjorts för att stärka dansen under hela 2000-talet. I Kulturrådets och Konstnärsnämndens Översyn av statens nuvarande insatser inom dansområdet (2015) föreslås flera insatser som bygger på att stat, region och kommun tar ett gemensamt ansvar för stöd till danskonstens finansiering. Det handlar bland annat om bidrag till den fria sektorn, partnerskap i samproduktioner och stöd till nationella nätverk och arrangörer. Den problematik som beskrivs i Översyn av statens nuvarande insatser inom dansområdet kvarstår även sex år senare, och många av de förslag som presenteras där, återkommer i denna skrivelse.

Det finns reformer och initiativ som har haft positiv påverkan på dansfältet. Sedan Kultursamverkansmodellen genomfördes med start 2010, den enskilt största kulturpolitiska reformen på decennier, har allt fler regioner skapat möjligheter för danskonsten att nå sin publik. Genom särskilda produktionshus eller som en del i länsteatrarnas verksamhet. Regionerna är viktiga i arbetet med att göra dansen tillgänglig i hela landet och behöver arbeta i nära samarbete med kommuner och staten.

Dansnät Sverige och Riksteatern har också bidragit till att stärka dansfältet i Sverige. Tillsammans med Danscentrums organisationer, som företräder de yrkesverksamma, föreslår vi en konstruktiv samverkan mellan stat, regioner, kommuner och dansfältets företrädare. Det behövs kontinuitet i den konstnärliga dansen och därför behöver det offentliga, på alla nivåer, tillsammans med dansfältets alla aktörer skapa bättre förutsättningar för danskonsten att möta publik och deltagare i hela landet.

DANSPLAN SVERIGES ÅTGÄRDS- FÖRSLAG:

Dansplan Sverige bygger främst på det nationella mötet som genomfördes i mars 2021 samt tidigare rapporter och utredningar kring dansfältet. De åtgärdsförslag som presenteras i denna skrivelse är nära kopplade till de teman som mötet utgick från. Viktiga aspekter att ta in i en fortsatt dialog är utbildning, breddad rekrytering och vidgat deltagande samt digitalisering.

TRYGGHETSSYSTEM OCH ARBETSMILJÖ:

TRYGGHETSSYSTEM

Majoriteten av Sveriges professionella dansföreställningar produceras inom det fria fältet. Det är också ett fält där dansare och koreografer ofta har extremt korta anställningsavtal och går in och ur flera produktioner per år. Yrkesverksamma dansare lämnar ofta yrket i förtid på grund av den otrugga ekonomiska situationen och Coronapandemin har belyst att trygghetssystem inte anpassats efter konstnärernas verksamheter eller dansfältets uppbyggnad.

Det fria fältets arbetsgivare behöver resurser och kompetensutveckling för att driva stabila verksamheter och vara starka arbetsgivare. Parallellt med detta behöver staten måste se över trygghetssystemen för det fria dansfältets aktörer. Den statligt finansierade Dansalliansen anställer frilansande dansare och bidrar till en ökad social och ekonomisk trygghet för dansarna samt möjliggör tillgången av professionella dansare.

ARBETSMILJÖ

Danskonstnärernas verktyg är deras kroppar och dessa slits av hårda golv och kalla lokaler. Dansanpassade lokaler är därför viktiga för att minimera skador och behålla fler dansare i yrket.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Se över trygghetssystemen så det är bättre anpassade till bland annat dansfältet.
- Ge Dansalliansen ökade resurser.
- Arbeta för en överenskommelse mellan arbetsmarknadens parter om lokaler anpassade för dans ur arbetsmiljö- och tillgänglighetsperspektiv.
- Beakta dansens särskilda behov vid om- och nybyggnation.

LOKALER FÖR DANS I HELA LANDET

Regioner och kommuner bör i samverkan med staten göra det möjligt för danskonstnärer att bo och verka lokalt. En fri grupp med en fast lokal ger ett mervärde åt regionen eller kommunen, långt utöver vad enstaka produktioner kan göra. Det skapar en kontinuitet till publiken, stärker den nationella infrastrukturen och genererar flera nya projekt och turnéer i regionen.

Det behövs scener och repetitionsstudios, administrativ personal, verksamhetsbidrag och produktionsstöd. När konstnären verkar lokalt så byggs nära relationer till publiken och samverkan med lokala arrangörer. Lokaler ger också möjlighet för professionella utövare att bedriva utbildnings- och kursverksamhet; en ingång för framtida professionella dansare. Varje ort behöver skapa detta utifrån sitt sammanhang.

Produktionshusen kan drivas i samarbeten med olika organisationer och institutioner och vara mötesplatser för dansare, koreografer, erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Regioner och större kommuner bör, i samverkan med staten, göra det möjligt för danskonstnärer att bo och verka lokalt.
- Skapa produktionshus för dans i Stockholm-, Göteborg- och Malmöområdena i nära samarbete med Danscentrums organisationer.
- Inrätta eller stöd existerande lokaler för professionell dansverksamhet i hela landet

DET FRIA DANSFÄLTET OCH ANDRA AKTÖRER

Koreografen har ofta flera roller och kan vara konstnärlig ledare, dansare, arbetsgivare, agent, producent och administratör i ett. Fler koreografer behöver kunna driva professionell kontinuerlig verksamhet med fasta lokaler, producent, administration och försäljning för en långsiktig och kostnadseffektiv planering av verksamheten och för det behövs fler fleråriga verksamhetsstöd. Även projektbidrag är avgörande för produktion, innovation och konstnärlig utveckling, för att pröva nya samarbeten, stödja nya konstellationer och nya konstnärer.

Behovet av ett mellanled (producenter, agenter, distributörer) är stort inom danskonsten eftersom konstarten har få egna scenkonstinstitutioner. Mellanledet är ofta länken emellan konstnärer och arrangörer för att nå en bredare publik och det finns idag inga stödformer för denna yrkesgrupp.

Danscentrum med dess fyra regionala medlemsorganisationer är ett nationellt nav för förmedling av uppdrag och administrativt stöd till medlemmarna och driver också studios och lokaler för daglig träning.

På regional och kommunal nivå är regionala danskonsulenter och kommunala kultursamordnare viktiga aktörer för att tillgängliggöra dansen i hela landet och de är ofta en brygga mellan arrangörer och danskonstnärer.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Utöka och höj verksamhetsbidragen till dansverksamhet på statlig, regional och kommunal nivå.
- Utöka projektbidragen till dansverksamhet på statlig, regional och kommunal nivå.
- Utveckla finansieringsstrukturer till mellanled (producenter, agenter, distributörer) inom dansområdet i hela landet.
- Utöka stödet till Danscentrums organisationer.
- Förstärk kultursamordnares och danskonsulenters funktion.

ARRANGÖRER

Fria arrangörer inom dans har inte samma möjlighet att söka stöd för dansarrangemang som inom till exempel musikområdet. Det finns arrangörsföreningar som skulle kunna presentera dans om de fick stöd och praktisk kunskap om dansens förutsättningar. Det dansfrämjande arbetet behöver också utvecklas så att nya arrangörer får stöd och praktisk kunskap.

NATIONELLA OCH REGIONALA SAMARBETEN

Dansnät Sveriges utveckling visar att långsiktigt och systematiskt arbete och ökar efterfrågan hos publiken och utvecklar flera delar av fältet. Om mer resurser tillförs denna modell ger det fler arrangörer och turnéproduktioner. Kompetensutveckling av arrangörer inom arrangörskap, teknik och kommunikation kan också skalas upp för att möta behoven.

Sedan 2015 har Riksteaterns föreningar och arrangörer erbjudits ett rikt utbud av dansföreställningar, regionala residens och flera kompetenshöjande insatser. Erfarenheten visar att ett varierat utbud, kunskapsutveckling och kontinuitet stärker efterfrågan hos arrangörerna.

Flera etablerade regionala och interregionala arrangörsnätverk existerar vilka bidrar till dansens utveckling, arrangörsbyggande och att publiken kontinuerligt får möta dansen som konstform.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

– Skapa riktade arrangörsstöd för dans på regional och kommunal nivå.

DANS FÖR BARN OCH UNGA

Barn och unga har rätt att få möta kultur i skolan, kultur med en bredd av olika konstformer. Över 40 procent av danspubliken utgörs idag av barn och unga. Ta vara på barn och ungas dansintresse och ge dem möjlighet att få tillgång till dans från förskoleålder till tiden som ung vuxen. De regionala danskonsulenterna utgör en viktig funktion i förmedling av dans till barn och unga, ytterligare behov av nationell samordning för att skapa hållbarare produktions- och turnéstrukturer behövs.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

– Garantera barn och ungas tillgång till dans i skolan.